

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการตัดสินใจหย่าร้างและกระบวนการจัดการชีวิตภายหลังการหย่าร้างของผู้หญิง” เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการตัดสินใจหย่าร้างและกระบวนการจัดการชีวิตภายหลังการหย่าร้างของผู้หญิงว่าต้องผ่านขั้นตอนที่ต่อเนื่องอะไรบ้าง และเงื่อนไขที่สำคัญในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการคืออะไร โดยใช้ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (symbolic interaction) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมโดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นหลัก ตามหลักของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวสังคมนิยม จากผู้หญิงที่หย่าร้าง 11 คน

จากการศึกษาพบว่ากระบวนการตัดสินใจหย่าร้างของผู้หญิงแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนการเกิดปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการมีผู้หญิงคนอื่นของสามี ผู้หญิงให้ความหมายพฤติกรรมการมีผู้หญิงคนอื่นของสามีว่าเป็นการนอกใจและไม่ซื่อสัตย์ จึงยื่นเงื่อนไขให้สามีเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่น ซึ่งเป็นกระบวนการต่อรองของผู้หญิงและสามีเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันต่อไป แต่สามีก็ยังคงพัฒนาความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับผู้หญิงคนอื่นจริงจังมากขึ้น จึงนำไปสู่ขั้นตอนที่สอง คือ ขั้นตอนการแยกกันอยู่ ในขั้นตอนนี้สามีพัฒนาความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับผู้หญิงคนอื่นที่จริงจังและเปิดเผยต่อสาธารณะมากขึ้น ผู้หญิงให้ความหมายพฤติกรรมของสามีว่าเป็นการไม่ให้เกียรติและดูหมิ่นศักดิ์ศรี ซึ่งผู้หญิงยอมรับไม่ได้ จึงนำไปสู่ขั้นตอนที่สาม คือ ขั้นตอนการหย่าร้าง เป็นขั้นตอนที่ผู้หญิงจำเป็นต้องมีคำอธิบายต่อผู้ชมทางสังคมและบุคคลนัยสำคัญ โดยใช้ “การอธิบายความสมเหตุสมผล” และ “การแก้ตัว” ในการอธิบายการตัดสินใจหย่าร้างของพวกเขา

ภายหลังการหย่าร้างผู้หญิงต้องมีระยะเวลาของการจัดการชีวิตเพื่อเปลี่ยนผ่านจากการดำเนินชีวิตในรูปแบบเดิมไปสู่การดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ ซึ่งพบว่ามีสองขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนการเปลี่ยนผ่าน เป็นขั้นตอนที่ผู้หญิงมองตัวเองในแง่ลบ รู้สึกประสพกับความล้มเหลวที่ไม่สามารถรักษาครอบครัวเอาไว้ได้ การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมทำให้ผู้หญิงเปลี่ยน “ภาพความคิดเกี่ยวกับตนเอง” (self concept) เป็นไปในเชิงบวกมากขึ้น ส่งผลต่อการกระทำของผู้หญิงในเชิงบวกเช่นกัน กลายเป็นผู้หญิงทำงานที่ประสบความสำเร็จ และเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกคนเดียวได้ตามลำพัง เป็นการค้นพบตัวเองและสร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวเองขึ้นมาใหม่ของผู้หญิง ซึ่งทำให้ชีวิตของพวกเขาพลิกกลับคืนสู่สภาพปกติ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สอง